सामान्यनिरुक्तिः

ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರುಕ್ತಿಃ

అవిరాంభకౌపాధిక్యేష పరిగ్రహః

౨౫ శ్రీమద్ [illegible] శః సహకారి సచవ్యాప్తిపక్షధర్మతాపదిః తస్య సంగాది తతేరహితగా నిమాధాదిసంబంధేన తస్యరూపి
ష్టేరహితత్వాది తద్ధర్మః తస్యాశ్రయాంతరత్వాదిరావిషయాంశః పరిగ్రహః తత్ర [illegible]
తూస్వరూపతత్వవ్యవస్థాపకంతు వర్తితా [illegible] తస్య వస్తా [illegible] పితస్య [illegible]
తథా [illegible] త్వమపిసంగతిః సభవతీత్యావశ్యక [illegible] త్రయ [illegible]
మూహలం [illegible] స్య విష్ణయతామూంచాయ [illegible] అతిప్రసక్తం అతో [illegible] సవింతిశా
ఠనాశబూంతాభావప్రతియోగి తేసవిషయావిషయాలవచ్ఛేదకత్వమేవా [illegible] సచిత్రాశా [illegible] మాదితా
తద్వదాబాధితపతావిష్యుష్టే [illegible] యదా [illegible] తమితి తథా [illegible] దుష్టహేతు [illegible] తావత్ [illegible] ఇతి భావః
[illegible] దుష్టహేతూనాం [illegible] తేషాం విభా [illegible] ఇత్యా [illegible] త్వం
చేతి [illegible] విషయ [illegible] త్వం [illegible] దుష్టహేతూనాం [illegible] లక్షణానింతి [illegible] తథాచాను వింతిశా
ఠనాశ [illegible] తాభావప్రతియోగి [illegible] విషయ [illegible] దుష్టహేతు లక్షణామవగత్యేవ తేషాం
విభాగ ఇతి భావః తదభిప్రాయక [illegible] లక్షణాభిప్రాయ [illegible] దుష్టహేతూనాం లక్షణత్వే [illegible]

[illegible] రాయతే సాధ్యవ్యాప్యహేతువ్యభిచారిపక్షే సాధ్యవ్యాప్యహేతుమత్త్వాజ్ఞానే వ తాదృశానుమితిః [illegible]

[illegible]

బసనా తుసవసత్ర తాదృశానుమితరావచ్ఛేదకత్వేనాన్యాపి తాదృశపక్షం సాధ్యాభావవిశిష్టఘటత్వవదిత్యా
దావస్త్వదాప్యఘటే ఽతివ్యాప్తిః ఘటత్వవతి వహ్న్యాభావాదిసత్త్వయసన్త్వాపి వహ్న్యాప్యఘటత్వవత్త్వ
మోవస్థాపనా ఇత్యాశానుమితి విశేషణత్వాదితి వాచ్యం. సాధ్యవతి సాధ్యాభావత్వ
వ్యాప్యత్వం మనాశకా ఇతి పితస్యాల ఘటత్వాదిత్యాపాం. వ్యాప్యేరాదితి [illegible] వ్యాప్య
సాసమానాధికరణత్వే పిత్తత్త్వేనాప్యత్వయః సుతిద్ధత్వేకాలపమితే. ప్రతియోగితద్వృత్తి [illegible] వ్యాప్యబాధక
సాధ్యాభావసత్త్వతత్త్వం. వాదాస్తు తద్వ్యాపకవ్యాప్తితరసతిః సవ్యభిచారాదౌ వ్యాప్తిః ప్రసక్తేరా
వస్త్యాదిత్తత్వనిర్ధూమాదితి [illegible] సాధ్యాభావాసత్త్వే వ్యభిచారిత్వేన లక్షణం. యథా వహ్ని
తేత్తత్త్వసమానాధికరణత్వేపి వస్తాదితాదృశసాధ్యం సత్తో యద్ధాతవప్యత్రేతి దివ్యాయసత్వాది
తాదవస్థ్యం. యత్రాధికరణే ఘటమసాధ్యాభావగ్రహస్తస్యాప్యత్రసత్త్వాత్ ఇతి నామకః సాధ్యాది
పితమాభిచారిత్వే హేతాపాదానపరవాప్యత్వేసా [illegible] కపితత్వమిష్టమేవ తథాహి ప్రత్యేక
మితద్వృత్తం. ఏతదనుమిత్యాదివిశిష్టవిషయకత్వే తద్విషయమితి ప్రతిబంధకత్వం. యత్రాధికరణే
తద్విషయాభావత తాదృశవిశిష్టత్వం. విపక్షే తత్వేతత్సాధ్యాభావేనాత వ్యాప్తిరితి ప్రవాయన

సంశ-తెలదేతి తద్భిన్న సం-ఛతి వృత్తి బాధాది ఘటక బూంత సాధ్యాభావశం చ తత్వర్ధనః ఽవిశిష్టం తప్రి
స్తుతి బంధక-తా(న్నాదక్ష గూంత విశిష్టహేప మిత్యర్ధః స్తృతి యా విశే షిణో యచ వ్యా
దిత్వాదిక్ మవేత్యర్ధః జన్యయమాం వ్యాభిచారం దే [illegible] తిసాధకాది ధర్మిక-త్వ నిష్ప్రాశత్వవి
శిష్ట సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వ విశిష్ట తద్ర్ధః యదాప్య సమితి కారణాభిమాం తథా ప్రతియోగి స్వ
యత్రేతి వృత్తి త్వాన్నే సమితి కారణాభిమాం తా భావ ప్రతియోగి నిష్ట ప్రకార వ్యాభిచారాదేః
లాంగ్లే సంబంధయమాం వ్యాభిచార నాదిః ప్రతిబంధక తాన్నవ్యాప్యవగమే కెయుత్తః తదాపి వృత్తి
కణాం బహుత్రీహి ప్రయోగాన్ సనార తయా సవిశేష్య వ్యాప్యత్వాదికయుక్తం తదర్నత్తి
త్వధమలక్షణే ప్రతీత్యర్ధః తాదృశాభావే తత్ సమితి కారణాభిమాం తా భావే తద్ధః వ్యభిచా
రాదయ ఇతి ప్రతితాధన్కర తత్వే రాప్తు దేశాల్తి ప్ర తి ఎక్కతే సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వమే
వవ్యాభిచారః తథాభావాభావం త్వే యతాపవత్వాదిః సత్తి సమితి విమోచకః సా [illegible] సామా
ధికరణ్యే ప్యవచ్ఛిన్నమ విశిష్టతా వాంధాయ త్వే యత్వాదిః సత్తా వతి వ్యాప్తే ప్రాంగణ మ రయ యథా దృశ్

పదం చైవమపి వ్యాప్తి(వృత్తి) ప్రవేశః కాలికసంబంధేన యద్ధర్మావచ్ఛిన్నధూమాదౌ యత్సత్త్వే తావతి వ్యాప్తితా
దవస్థం యేన సంబంధేన ధర్మేణ యన్మాత్ర ప్రతిబంధకత్వం తాదృశసంబంధేన తత్తు కారణ
యద్ధర్మావచ్ఛిన్నస్య తత్తాదృశ తద్వచ్ఛిన్న ధూమ తద్వాన్ ధూమాది తద్భిన్న తేషాం తావద్వ్యాప్తిః పక్ష
చ ధూమతావచ్ఛిన్న తత్ సాధ్యస్య దండమిహా తౌ స్వరూపసంబంధేన యద్ధర్మావచ్ఛిన్నసంబ
న్ధాత్ ఇతి వాచ్యం సాధ్యే చ తద్విభావాదేః యద్ధర్మావచ్ఛిన్న యావల్లక్షణానాగమాది
తి భావః చ న దుష్టహేతౌ తత్ర వ్యాప్తివృత్తి యోగ్యాది చ తత్ర వ్యాప్తిః ధూమ ఇతి ప్రసక్తి
శ్రీ అగ్రిమ ఆపత్తి సంకేత తాదృశ ధర్మస్య సంగత లక్షణ ప్రవృత్తౌ హ స్వ
వతి తథా చ అగ్రిమలక్షణామపి ప్రతి ఆపత్తియణ్ణ తద్విరం ధర్మ ఇతి భావః ప్రాయశ ఇతి యద్ధర్మ
పదసాధ్య ప్రకారక పక్షవృత్తి తయా భిన్న యావ స్వ వహ్ని భావ ఘూప స్య
స్వరూపసంబంధేన యద్ధర్మావచ్ఛిన్న ధూమాదౌ న తత్ర పర్వతో వహ్నిమాన్

౭ తథా చాస్య దుష్టహేతులక్షణాత్వేవ చెహ్నరయ వహారదోష్టప్రతిబంధకతా కార్త్రయణోపి యథార్థపక్షధర్మత్వమితి భావః

ధూమాదితాదిసద్ధేతావతివ్యాప్తిరిత్యస్వరసః కెచిదిత్యత్ర సూచితః యదిచ స్వాలింగస్య సమితి శాశ
శాశ్రయాతాభావ్యాప్తి యోగి యథార్థవిశేష విషయత్వమేవ ధర్మః సపక్షైవ దుష్టహేతావం
తతో హేతు చిన్హవిహారా వ్యాప్యవలక్షణాసంభవాత్ యథార్థసమితి ప్రతిబంధకతా తవ్యాభావారి
భ్రమవిషయతా వ్యాపకాయసద్ధేతావతిప్రసంగ ఇవారణాద్ధర్మ భ్రమసామాన్య భిన్న ధర్మం
యథార్థపదవ్యావర్తమితి యత్తమత్రస్వరూపః గంగపదస్య దుష్టయో భిన్నతత్వరా
హతంగమితి లక్షణపదప్రయోజనం తత్రైవ పక్షస్య మః సాధ్యతదవచ్ఛిన్నవ్యాప్తివా భక్తతయా
ప్రాధాన్యమానద్ధూమాదితాదావ్యాప్య పక్షాదేః సాధ్యత్వం స్వాతిత్రిష్వస్య విభాధ్యవ
త్వసమితి ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదవత్వైక్య యథార్థతి యథాన్యథ్యథాన నిష్ఠత్వ
ధిశిష్టధర్మాన వ్యాప్య విషయత్వే తద్ధర్మః విశిష్టపక్షస్య పలమామాత్రే నిష్ఠతత్వాదిత్యత్ర
తితాభ్రాశస్యదుష్టత్వమేవదోషేణహేతోః దుష్టత్వేపసంబంధాయ విశిష్యవారాఽయమిత్యత

౿ దిశవతాయ కాలధిపతే

పరిగ్రహః కాంతిప్రసంగ ఇతి సా వ్యాప్యావచ్ఛిన్నా యా సాధ్యవ్యాప్యత్వవిశిష్టాభావత్వవిశిష్టవిషయతా యాః
అనుమితిప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతాపాదితి భావః నన్వేవమపి సంయోగాభావత్వేన వహ్న్యభావత్వేన ఘటాద్యభావే స్త్రే
యుసత్త్వప్రకారావచ్ఛిన్నత్వసమితౌ తత్సత్త్వాత్ప్రకృతావచ్ఛిన్నవిశిష్టవహ్న్యభావత్వావచ్ఛిన్నప్రకారతాశాలిధియ
తాపద్యైవ తాదృశానుమితిప్రతిబంధకత్వే వహ్న్యభావవిశిష్ట ప్రకారాదివిషయకత్వనప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వ
౪ విరహాదత్రత్రత్యహేతావవచ్ఛేదకత్వం చేతి తదా వ్యాప్తాదృశవిశిష్టయాప్తద్విశిష్టధర్మావచ్ఛిన్న విషయతాయా అ
నుమితిప్రతిబంధకతానతిరిక్తత్వం తాదృశవిశిష్టధర్మావచ్ఛిన్నాంతుదాహృతత్వధర్మః తాదృశస్య పాదాదిస్థలే వహ్న్యభా
వవిశిష్టప్రకారాదివేతి భావః విశిష్టస్యానతిప్రసక్తిర్వహ్న్యభావవిశిష్టప్రకారకవిషయతాసంబంధేన సత్త్వ
పత్త్యధర్మః స్యాదితి ప్రతిబంధకతాపాదకాపేక్షయా వహ్న్యభావత్వేన సంయోగాభావస్యాద్ధూమాది
త్రధర్మశ్చేతి నాసంభవః తాదృశేతి సప్తమ్యర్థః యాదృశవిశేషానుమితిప్రతిబంధకతానతివృత్తివి
షయతాకాంతాదృశాఘటితత్వేన విశేషవిశిష్టం విశేషణత్వమితరధర్మాసమభివ్యాహారాదనుమి
తిప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తివిషయతాకాస్త్వేనైవ ఘటితత్వాదసంభవాదతోనాసంభవ ఇతి రిక్తేతి ప్ర

మేయత్వవిశిష్టవ్యభిచారాత్. సాధ్యతిరిక్తే నవ్యభిచారాదిత్యైవ తాదృశసాధ్యతత్వమితి న తత్రాతిప్రసంగః
సాధ్యతిరిక్తత్వం. ఏవంచ సాధ్యవద్భిన్నప్రకారతావచ్ఛేదకత్వం తేన సవ్యభిచారస్య ప్రమేయత్వవిశిష్టస్య వ్యభిచా
రాభిన్నత్వేపి నక్షతిః సద్ధేతువ్యభిచారస్య విశిష్టవ్యభిచారావచ్ఛిన్నప్రకారతావచ్ఛేదకత్వేప్యనైవాతిప్రసంగ
బం. నాదితి భావః. యద్దృష్ట్యా వం. ప్రమేయత్వమపి వృత్తిప్రమేయతావచ్ఛిన్నాధారవృత్తిత్వాభావవద్వృత్తిప్రమేయ
త్వస్వరూపవ్యభిచారతోఽవ్యాప్తేః స్వవృత్తిప్రమేయత్వరూపసాధ్యాత్వేనైవ తాదృశధర్మం తత్రాఘటిత
2 తత్వే తథాపి యాదృశవిశిష్టవిషయతాక [illegible] త్వం. యత్ప్రకారకత్వం సాధ్యవ్యాప్తత్వం సమిత్యాపి
తయాప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తి సాధ్యతిరిక్తే న తత్ప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తివిషయతాకేనాఘటితం.
తాదృశవిశిష్టం. తత్ప్రకారకత్వసాధ్యవ్యాప్తమితి ధూమాదావితి వివక్షితం. ఏకస్మిన్ లయ్యాభిచారస్యతు
చాఘటితత్వేపి వ్యభిచారజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నం యత్ర ధూమాదౌ సమితి బుద్ధిః [illegible] త్వం. తదనతిరిక్తవృ
త్తివిషయతాకస్య వ్యభిచారస్య వ్యభిచారజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తివిషయ
తాకేన ధూమాదౌ తేన ఘటితత్వాన్న తత్రావ్యాప్తిః తాదృశధర్మం. తదంచ ప్రమేయత్వవిశిష్టం. ఘ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

స్వ॥ శ్రీ॰ శణ్ణా ఘీనలింగపరామశేక్ష ఖతెర [illegible] అనేపిఛ్ఛే తాలు మూంనచశనసాం ప్ర ఉచౌ తెసినాండై
పెరఠాయు చిరపూంసపూం శ్రీ తసాంద ళ్మూంనాం భూంత్రేం యత్రపత్ర 8 తె సినాన్కై పాలచిరపూంసహ
శ్రీతంసా థ శమూంన యత్రాని సనచక్రం యత్రసాంశరప్ర మూంశాళ తౌ లసతిసన్సా దైవా
యత్ర వాంచు యాంఖాం పెరి తత్రవి శిష్టా భాంవవత్పుళ్ళ త్పవిలు తిం యు దృపిపత్త
త్పనల్ కెవలాంక్ర యితవి శ్లి స్వభావ దర తత్వం త థాంపిపుష్పవరును ప్రతింనిభి
త్ర ॥ శ్రీ తాచింతాంమణ్ణి పత్రాం లె శ్రీరామ జయం నమః ప్రభు తినదు
(శ్రీ) రాఘవ [illegible]

శ్రీ గురు [illegible] నమః । శబ్దం [illegible] యతి [illegible] యతి [illegible]
[illegible] వతి । [illegible] మితి । పద లక్షణా [illegible]
[illegible] లపదపదా [illegible] బంధ [illegible] తి
విరావరాంశ [illegible] దితి । దితి [illegible]
[illegible] వశః । నతుపదా [illegible] నసు [illegible]
ప [illegible] విశేష [illegible] తే [illegible] తతాపి
[illegible] దితి [illegible]
[illegible] తి విశిష్ట [illegible]
[illegible]
[illegible] శక్తి [illegible] గామా [illegible]
[illegible] తరం [illegible] ప్రవృత్తి [illegible] పలబ్ధి [illegible]
[illegible] ప్రవృత్తి [illegible] ప్రతి [illegible]
[illegible] యగా [illegible] తి [illegible]
[illegible] విశిష్ట [illegible] రితి [illegible]
[illegible] రతావ [illegible] ప్రవృత్తి [illegible] తి [illegible]
[illegible] తి [illegible] పద [illegible] గతపత్తి

మధుకరక్షేత్రతీర్థాత్ పుష్పేషు పదసమభివ్యాహారాత్ ద్విరేఫమధుకరపదాదౌ వ్యుత్పత్తిదశా
యాం ప్రలక్షణాపి శక్యసంబంధో లక్షణా ఇతి గంగాయాం ఘోష ఇత్యాదౌ తు
సంగాపదవాచ్యప్రవాహసంబంధాత్ తీరే లక్షణా [illegible] శక్తిః కల్ప్యతే [illegible]
పాంతులవర్ణోర్వ్యయోః పరస్పరసంబంధాభావాత్ నానాశక్తికల్పనం లక్షణేతి [illegible]
జహల్లక్షణా అజహల్లక్షణా జహదజహల్లక్షణేతి [illegible] తత్ర [illegible]
భావలక్షణా జహల్లక్షణా [illegible] తత్ర [illegible]
తాజహల్లక్షణా [illegible] ఇతి [illegible] తత్ర [illegible]
యత్ర జహదజహల్లక్షణా [illegible] తత్త్వమసి [illegible] లక్షణా [illegible]
[illegible] సంబంధ [illegible] ఇతి [illegible]
వ్యంజనావిశేషలక్షణా [illegible]
[illegible] తాత్పర్యానుపపత్తిలక్షణాబీజం తత్ [illegible]
తాత్పర్యం తాత్పర్యజ్ఞానం [illegible] నానార్థకేషు [illegible]
[illegible] తాత్పర్యగ్రాహకం ద్వారమిత్యాదౌ [illegible]
[illegible] నానార్థేషు [illegible]
[illegible] ఇతి [illegible]
[illegible] తాత్పర్యజ్ఞానం తు [illegible]
తత్త్వమాదాయ [illegible] తాత్పర్యజ్ఞానం [illegible] తాత్పర్యం సహాది

ప్రతిష్ఠరూపాణ్యపి వయవ శక్తిరూపాణ్యపి యదాయం శక్తిరూపాణి ఇయం
తపత్వప్రజ్ఞానాద్యైః సమయదాయం శక్తిర్ద్విధా సమయప్రబోధశక్తిః సంగా
తా ఇయం తదా దివ్యశక్తిర్వితీర్ణా ఖ్యాతా ఇయం సమయ యన్న వాక్య [illegible]
యాం భావసంబోధనోదయ సమయా [illegible] శక్తి [illegible] తదా తస్య
[illegible] తిమ్య [illegible]
[illegible] ఇయం తదా స్మృతి
[illegible]
[illegible] లక్ష్యా [illegible] మితి
[illegible] తదుపలక్షితా [illegible] ఇతి
తివల వివింగాన పరాహో [illegible] వ్యాపారణా తదుపదిశతి
[illegible] ఇతి [illegible] శమ [illegible] తదా [illegible] దృష్టి
[illegible] శక్తి [illegible] శివ ఇతి [illegible] శివ [illegible] తావదితి సుప్రదర్శిత
[illegible] వైదిక [illegible] విశేష [illegible] వైదిక శివ [illegible] తావదితి [illegible] వ్యాపా
దితా [illegible] శివ [illegible] తావదితి [illegible] రూపం [illegible] తపాంది
తావత్ [illegible] తావదిప [illegible] త్రైలోక్య [illegible] వ్యాప [illegible] తాత్
[illegible] పరం పరయాం [illegible] తావత్ [illegible] నా యం
[illegible] తేజో [illegible] మితి [illegible]

ర ఇతి ప్రత్యభిజ్ఞాయలాం తత్రాంతి దర్శనాభ్యాం తత్వత్వమితి చెన్న తత్ప్రత్య
గకారోపి విశేషాత్ గకార ఇతి ప్రతితత్వవర్ణోన్నాశః తత్వతావర్ణోత్పత్త్యాం గ
కార ఇతి ప్రత్యభిజ్ఞాయామప్యయం దీపవచ్చతెతి వత్త్వా తావలంబంతే పద్య
వర్ణానాం తత్వత్వవాప్యనపూం త్వావి శిష్టవాక్య ప్రత్యత్వానుష్టుప్ తస్యాద్విశేష్యస్య
స్యాద్వేదః మనావ దిష్టత్వేనావగోచరాణాం తద్ధర్మయాలక్షణం తుం ఇతి
వర్ణాన్యపిస్తుతిమూలక్షణానాం మిదాన్యభిస్వ్యంతం తద్వంశలభ్యా
తాం స్థాపిబ్రాహ్మాణత్వైస్త్రీత్వకల్పితే సప్తవర్ణా ద్విరదవాక్యాత్తా
ద్వ తత్వకల్పియంతుమాశక్యత్వం తథా విప్రకర్షాద్వా దర్శనాత్ తత్వాదిత్త్యాప్యసంఖ్యే
చైత్ర్యస్యాపివర్ణానాం యుగపద్వర్ణజ్ఞానసం
తెనావతారాయణాలవిరా
భవిత్వాధికత్వసంభవాంతరేనైవ తాంత్రపదార్థాం విశేష్యం తోభయం
గతిం తల్లక్షణాదిముక్తిదర్శనంబకత్వాత్ మదావశ్యక తత్పరమా
నాదెవసంసగన్యాన్యసంభావాత్ ... నప్రవర్ణాంతరమితి చెన్న
ఇమితత్వప్రతిపాదనమనిశ్చాగ్నిశాస్త్రాదిత్తత్వక మిత్యాను
వ్యవసాయాదిశాస్త్రదృష్టిసర్వసంవ్యక్తతావతీనసేవకార్యపత్తిరితి ప్రవర్ణా
ర్ణం తత్రమపి పూజా దేవదత్తాదివాక్యాధ్యేతి ఇతి శ్రీమత్పరమేశ్వర